

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Quaestio 10. Disputandum ne sit publice de fide.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

Q V A E S T I O X.

Disputandum ne sit publice de fide.

S V M M A R I V M.

- 1 In disputatione de fide duo consideranda.
- 2 Disputatio de fide quando cum vitio fiat, & quando cum laude.
- 3 Coram sapientibus & firmis in fide tutum est disputare.
- 4 Quo casu coram simplicibus disputandum de fide sit.
- 5 Et quando ab huiusmodi disputatione abstinendum.
- 6 Clericis concessa est, & vetita laicis disputatione de fide.

+ vide Ricardus 2. 1. tract. 7. res. 2. 1. de Reg. Principum

DECIMA^a quaestio est, Vtrum^b de fide liceat publice disputare?

1 Ad hanc respondemus iuxta mentem S. Tho. 2. 2. q. 10. ar. 7. quod in disputatione fidei duo sunt consideranda. Vnum quidem ex parte disputantis: aliud autem ex parte audientium.

2 Ex parte quidem disputantis est consideranda intentio. Si enim disputet tanquam de fide dubitans, & veritatem fidei pro certo non supponens, sed argumētis experiri intendēs, proculdubio peccat tanquā dubius in fide, & infidelis. Si autem disputet aliquis de fide ad confutandū errores: vel etiam ad exercitium, laudabile est.

3 Ex parte vero audientium considerandū est, vtrum illi qui disputationem audiunt, sint instructi & firmi in fide, an simplices, & in fide titubantes: & quidem coram sapientibus in fide firmis nullum periculum est disputare de fide: Si coram simplicibus, est distinguendum; quia aut sunt solliciti siue pulsati ab infidelibus, puta Iudaeis, vel haereticis, aut paganis nitentibus, in eis corrumpere fidem aut omnino non sunt solliciti super hoc, sicut in terris, in quibus non sunt aliqui infideles.

4 In primo casu necessarium est publice disputare de fide dummodo inveniatur aliqui ad hoc sufficientes & idonei, qui errores confutare possint. Per hoc. n. simplices in fide confirmabuntur, & tollitur infidelibus decipiendi facultas: & ipsa taciturnitas eorū, qui resistere deberent puertentibus fidei veritatem, esset erroris confirmatio. Vnde Gregorius in 2. pastoralis. Sicut in cauta locutio in errore, prahit, ita indiscretū silētiū eos qui eruditi poterant, in errore derelinqt.

5 In secundo vero casu periculosum est, publice disputare de fide coram simplicibus, quorum fides ex hoc est firmior, quia nihil diuersum audierunt ab eo quod credunt. Et ideo non expedit eis, vt verba infidelium audiant disputantium contra fidem. Non enim debemus disputare de his, quae sunt fidei, quasi de eis dubitemus: sed propter veritatem manifestandam, & errores confutandos. Oportet enim ad fidei confirmationem aliquando cum infidelibus di-

† Apud Thomam ita; sed circa simplices, &c. † al. intendētibus.

† Secundae partis cap. 4.

E 3 sputare

Qui autem aut tarde reuertuntur, aut leui timore victi succubuerunt, praesertim si prelati sint, Clerici, Monachi, vel Theologi, grauius puniendi sunt, & ad abiurationem compellendi propter heresis suspicionem quam merito contraxerunt.

Neque his aduersatur Emerici doctrina par. 2. q. 41. num. 7. & q. 49. m. 5. qui videtur iudicasse velle eos, qui metu mortis fidem abnegant inter hereticos esse computandos: quonia in illis locis diximus, illa intelligenda sunt concurrere, quae paulo antea memorauimus.

b Quando scilicet per omissionem huius confessionis subtraheretur honor debitus Deo, & etiam vtilitas proximis impendenda, &c.] Ad hunc locum comprobandum omnino reuocandū est ad memoriam, singulare illud & omni imitatione, & recordatione dignissimum Eleazari exemplum, lib. 2. Machab. c. 6. qui cum duceretur ad supplicium propterea quod nollet contra legis praecipuum carnem porcinae manducare, & illi qui astabant iniqua commiseratione commoti, tollentes eum secreto rogarēt offerri carnes quibus vesci ei licebat, vt simularetur manducasse, sicut tyrannus imperauerat de sacrificij carnibus vt hoc factū a morte liberaretur: at ille sanctus, & grauis senex constanter respondit in haec verba. Nō enim aetati nostrae dignū est fingere: vt multi adolēcentes arbitantes Eleazarū nonaginta annorū transisse ad vitam alienigenarū, & ipsi propter meam simulationem, & propter modicū corruptibilis vitae tēpus decipiantur, & per hoc maculā atque execrationem meae senectutis conquiram: nam etsi in praesenti tempore supplicij hominum eripiar, sed manū omnipotentis nec viuus, nec defunctus effugiā. Quamobrē fortiter vita excedēdo, senectute quidem dignus apparebo, adolēcentibus autem exemplum forte relinquam, si prompto animo ac fortiter pro grauissimis, ac sanctissimis legibus honesta morte perfungar. haec enim ibi. itaq; ad supplicium ductus, gloriosa morte occubuit. Ex quibus fit consequens, quod cum honor Deo debitus, aut vtilitas proximorum id postulat, de necessitate salutis est fidem profiteri, Eleazari & multorū aliorū sanctorū exemplo, quos breuitatis gratia cōsulto omittimus.

D

E

c Si autem turbatio infidelium oriatur de confessione fidei manifesta, &c. non est laudabile in tali casu fidem publice profiteri.] Sed hoc videtur refragari praecceptoris nostri legi iubenti, vt doceamus omnes gentes & praedicemus Euangelium omni creaturae. Sed non est ita, tamen est enim omnis bus sit praedicandum, non tamen temere id est faciedam, quoties fides nostra deluderetur, & nulla vtilitas inde speraretur, vt optime hoc loco docet auctor ex Beato Thoma; praesertim cum de hac re disserens Dominus noster precipiat ne margaritae projiciantur ante porcos, hoc est, ne Euangelium & veritatis thesauros proponamus illis temere qui aspernaturi sunt eorum valorem.

serbum Dei uando praedicandum.

sputare, quodque quidem defendendo fidem, secundum illud 1. Petri 3. Parati semper ad fatid factionem omni poscenti vos rationem de ea, quae in vobis est spe, & fide: Quoadque autem etiam ad conuincendos errantes: secundum illud ad Titum 1. Ut sit potens exhortari in doctrina sana, & eos qui contradicunt arguere. Et act. 9. dicitur, quod Saulus inualefcebat & confundebar Iudaeos, & quod loquebatur Gentibus, & disputabat cum Graecis.

6 Vnde talibus de causis disputare de fide clericis literatis licet, laicis autem, & praesertim illiteratis non licet. Et ideo Alexander quartus imposuit poenam laicis de fide catholica disputantibus publice vel priuatim. Vnde lib. 6. extra de heret. c. quicumque. §. in hibemus, dicit sic, Inhibemus quoque ne cuiquam laicae personae liceat publice vel priuatim de fide catholica disputare; qui vero contra fecerit, excommunicationis laqueo innodetur.

COMMENT. XXV.

Tota haec questio continetur his septem axiomatis.

Primum est: Disputare de fide de ea dubitando, peccatum est infidelitatis.

Alterum est: Disputare de fide ad eam confirmandam, & ad hereses ei oppositas refutandas, laudabile est.

Tertium est: Disputare de fide ad exercitationem ut videlicet disputando veritas intelligatur, laudabile quoque est.

Quartum est: Nullum est periculum disputare de fide coram sapientibus in fide firmis.

Quintum est: Necessarium est disputare de fide coram simplicibus & idiotis, quoties corrupti sunt in fide, aut deprauati ab hereticis.

Sextum est: Non est disputandum coram simplicibus, de rebus fidei, quoties illi non sunt in fide firmi aut titubantes.

Ultimum est, Clericis licet de fide disputare, laicis vero non licet.

Vtrum de fide liceat publice disputare.] Haec questio materiam continet valde vtilem, & nostris etiam temporibus frequentem, & propterea cognitu necessariam. In ea more nostro, ommissis ceteris, illa tantum commemorabimus, quae in situ auctoris aptantur, cetera, quae vel inutilia sunt, vel nimis superflua, libenter omittimus.

De hac materia plene scribit Beatus Thomas, & ibidem Caietanus 2. 2. q. 10. art. 7. glossa & Doctores in c. quicumque, §. in hibemus, de heret. lib. 6. Innocen. in c. dānamus, de sum. trin. & fide catho. glos. & Doctores in c. nos ad fidem. 96. dist. Albertinus tract. de agnos. assertio. q. 17. Reptorium Inquisitorum, verbo, disputare. Simacas de catho. inst. tit. 20. idem in Enchyridio violatae religionis, tit. 3. Siluester in sum. verbo, disputatio. §. 1. & 2. eleganter & eruditè Conradus Brutus lib. 3. de heret. c. 12. 13. & 14. & lib. 5. c. 4. & lib. 6. c. 8. & alij alijs locis, & quamquam illi rem

A fuisse tractens, cum a mihi videntur ad haec Emerici axiomata posse reduci, in quibus docet quid sit ex parte disputantium; item ex parte audientium singulariter considerandum, quae nos suis locis opportunè declarabimus, dummodo hoc premonuerimus, posse quamlibet fidei disputationem iniri aut cum hereticis, aut cum catholicis, de quibus singularis differemus.

C Si enim disputet tanquam de fide dubitans, &c.] In hoc primum axioma peccatum in primis omnes hereticos, qui disputant ad tuendam, & constituendam fidem, sed quae certa sunt in dubium reuocantes, compellunt dicere iuxta animi sui desiderium. Habet locum hoc axioma tunc potissimum, cum iam definita per Ecclesiam in dubium reuocantur, de quo loquitur I. nemo. C. de sum. tri. & fide catho. qui vero ita disputant, heretici iudicandi sunt, quoniam dubius in fide infidelis est. c. dubius. de heret. & tradit eleganter Beatus Augustinus lib. 2. de baptismo contra Donatistas, ca. 3. & refertur in c. quis nesciat. dist. 9. Hoc enim primum in disputatione de fide cauendum est, ne de his suscipiatur, quae iam definita sunt ab Ecclesia, talis enim disputatio penitus illicita est, sicut licita erat priusquam definitur. Ita docet & vere Siculus in Clem. 1. de summa trin. Antonius Butrius in c. cum Christus. de heret. & Albertinus tract. de agnos. assertio. q. 12. nu. 16. Si quid tamen obscurum in iam definitis continetur, de eo disputari poterit, ut ambiguum tollatur, & veritas clarior appareat. glossa, Archidiaconus, & Dominicus, in dist. 9. cap. quis nesciat. dist. 9.

B Si autem disputet aliquis de fide ad confutandum errorem.] Hoc secundum axioma superiori aduersum est, nam quantum scelus est disputando fidem labefactare, tanta laus est disputando eam tueri, errores refutare, hereticos conuincere, ut vel inuiti & oborto collo cogantur vi argumentorum victi fateri Evangelicam veritatem. hoc proximus ab initio nascentis Ecclesiae aduersus hereticos praesertim Apostoli, obseruauerunt viri sancti Hieronymus, Augustinus, & ceteri, praesertantque quotidie viri pijs & catholici tum in concilijs generalibus, tum in priuatis ciuitatibus, & verbo & opere, cum editis libris non minus valide, quam verbis viuis loquendo hereses refutant, de quo illustre exemplum extat in I. quoniam. C. de episc. & cler. Hoc Paulus diuinus respiciens, ad Titum c. 1. dixit oportere episcopum doctum esse, & amplectentem, qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem, ut potens sit exhortari in doctrina sua, & eos qui contradicunt arguere.

C Sed cum haec disputatio publice cum hereticis suscipitur, multa concurrere debet, nempe ut a doctis suscipiatur, coram doctis peragatur, & ut necessaria ad eam rem obseruentur, causa, locus, & tempus, modus, & alij circumstantie, de quibus optime Conradus Brutus lib. 3. de heret. ca. 12. cum sequens enim temere suscipiende sunt cum hereticis contentiones, nam ut optime scripsit Tertullianus in libros de prescriptionibus hereticorum, ex disputatione cum hereticis suscepta, raro ipsi conuertuntur, immo audaciores & pertnaciores efficiuntur.

D Non est disputandum coram simplicibus, de rebus fidei, quoties illi non sunt in fide firmi aut titubantes.]

E Non est disputandum coram simplicibus, de rebus fidei, quoties illi non sunt in fide firmi aut titubantes.]

E Non est disputandum coram simplicibus, de rebus fidei, quoties illi non sunt in fide firmi aut titubantes.]

tur: firmi in fide fatigantur, infirmi capiunt, & medijs cum scrupulo dimittuntur. & Augustinus contra Manichæum lib. 12. cap. 12. optime mouit hereticos non amare disputationem, sed cum ad eam venerint, impudentissima pertinacia quoquomodo superare contendunt. postremo quales sint hereticorum fraudes, & quomodo subtilibus interdum fallacijs disputando simplices capiant, eleganter docuit idem Augustinus super Ioannem c. 1. tract. 1. circa finem, ubi scribit, qua fraude Manichæus induxit quendam fateri argumentando corporalia non à Deo, sed à diabolo fuisse creata.

c Vel etiam ad exercitium laudabile est. Terrium hoc axioma catholicos solum respicit, qui sepe de rebus fidei secum disputant, vel inter se intra priuatos parietes, vel publice in scholis. Ceteriam in hac disputatione, tamen si in bonum finem referatur, ea sunt obseruanda, quæ monuit Alfonso Casirus lib. 1. cap. 19. de iusta hereticor. punitione, videlicet, ne hereticis, scandalose, aut alijs eiusmodi propositiones causa exercitationis inquam defendantur, id quod vetuisse etiam videtur Leo decimus in Bulla incipiente, Exurge Domine. relata in Bullario litterarum Apostolicarum pro officio inquisitionis, cum sepe contingat homines rudiores persuadere sibi id posse defendi, quod publice in scholis videtur a viris doctis disputari. Ac ne illa quidem disputanda sunt, quæ propter subtilitatem & difficultatem populi audientis vires excedunt, qualia sunt multa de prædestinatione, libero arbitrio, & similibus: in his enim rudes homines sepe difficultatem aduersi argumenti percipiunt, solutionem autem non facile capiunt, vt ait Caietanus secunda 2. quest. 10. artic. 7. inde discedunt dubij, & interdum euadunt heretici. Sed his incommodis facile occurrunt qui disputationibus presunt, aut publico munere funguntur, ne videlicet talia absque necessitate & incompetenter disputari permittant.

Illud postremo in his disputationibus catholicorum obseruandum est, ne quid irreligiosè dicatur, ne scommata aut dicteria scurriliter proferantur, ne quid superbe ad inanem gloriam asseratur: sed omnia in unum finem dirigantur, vt veritas in obscuris, & Dei gloria potissimum queratur.

Iam quæ de vanis, incertis, & periculosis propositionibus non disputandis proxime docui, cum agitur de rebus diuinis, & ad fidem spectantibus: eadem intelligenda sunt & obseruanda ab alijs artium professoribus, veluti philosophis, medicis, & mathematicis; ab his enim occasione eius auctoris quem profitentur, nullo modo disputanda sunt, que cum fide pugnat ea vel asserendo, vel in dubium reuocando, sed circa ea obseruandum est id quod cauit Leo decimus Pont. Max. in concilio Lateranensi sessio. 8. rescripto incipiente: Apostolici regiminis. Quod est in Bullario litterarum Apostolicarum pro officio sanctissimæ inquisitionis.

f Et quidem coram laipientibus in fide firmis nullum periculum est disputare de fide. Hoc quartum axioma illos respicit, quorum gratia suscipitur disputatio, siue coram quibus transgiguntur: nam si firmi in fide sint, tantum abest, vt

A vllum sit periculum, immo magis in fide confirmantur, cum per disputationem veritas magis elucescat, & diuinorum mysteriorum cognitio clarius pateat.

g In primo casu necessarium est publice disputare de fide. Hæc quinta præceptio etiam ad audientes refertur: tunc enim necessarium est coram rudibus disputare, cum illi ab hereticis male persuasi sunt in his, quæ ad fidem spectant, id quod sepe contingere docet rerum experientia: nam per hanc disputationem simplices in fide confirmantur, & hereticis præcluditur omnis fallendi via. Verum in hac disputatione nonnulla etiam obseruanda sunt. Primum, vt per viros idoneos & litteratos transigatur, qui sint in Philosophia & Theologia probe versati, ut sciant aduersariorum rationes discutere, & refellere, & contrarias veritates optimis argumentis roborare, vt ait Caietanus 2. 2. quest. 10. artic. 7. neque enim ita est agendum vt in dubium reuocentur catholice veritates, sed vt firmissime statuatur, & aduersarij conuincantur, iuxta doctrinam traditam per Ioannem Imolensem in cap. damnamus. de summa Trinitate & fide catho. quam sequitur Alberti. de agnos. assert. q. 13. num. 21.

C Iam præter eruditionem, illi etiam deligendi essent ad hoc munus subeundum, qui vita probati, in corruptis moribus, aut sanctitate conspicui essent, quibusque à populo multum tribuatur: nam illorum sermones efficaciores sunt ad persuadendum, quorum vita, dicta eorum comitatur. Difficiliter enim poterit litteratus rudibus labe hæresis infectis persuadere, simplicem fornicationem esse peccatum, si eum noscant meretricio turpem vitam ducere: nam cuius vita despicitur, consequens est, ut eius prædicatio contemnatur, ut dicit Benedictus XI. in extrauagan. inter cunctas. §. Verum quia. tit. de priuilegijs. inter communes. Denique is etiam esset ad congreiendum eligendus, qui nunquam de fide male sensisset, aut per Inquisitores fuisset vel inquisitus vel punitus: nam horum etiam sermones propter ueteris peccati recordationem inualidiores uidentur ad persuadendum.

h In secundo vero casu periculosum est publice disputare de fide coram simplicibus. Peultima hæc præceptio etiam ad audientes refertur, quibus, si nullas hereses audierunt, nullarum est recordatio proponenda, ne instigante Satana, dicant dubitare de eo, quod antea firmiter credebant; quoniam ut paulo antea dicebamus, difficultates & obiectiones contra fidem melius à rudibus percipiuntur, quam intelligentur earundem difficultatum solutiones.

i Laicis autem, & præsertim illiteratis non licet. Postremum hoc axioma à quibus sit de fide disputandum, docet: nam clericis licet, laicis non licet quemadmodum & de predicando uerbo Dei iura disponunt. cap. cum ex iniuncto, & cap. sicut in uno. de hæret. & dixi plene infra par. 2. super cap. cum ex iniuncto.

Sed illud est hic inquirendum, an prohibeatur indistincte omnibus laicis de fide disputare? Ac iura quidem ubique inbibent indistincte laicis personis;

In disputatione de fide suscepta ad infirmos confirmandos, quid obseruandum.

Quo laicis sit prohibitum de fide disputare.

ne publice vel privatim de fide disputare audeant. A
c. 3. s. inhibemus. de here. lib. 6. c. cum ex inuictio.
& c. sicut. de heret. l. nemo. C. de sum. trin.

Et Caietanus apud Beatum Thomam 2. 2. q. 10. artic. 7. occurbat huic dubitationi, dicens, ideo disputare de fide laicis prohiberi, quoniam ut plurimum laici sunt illiterati: leges autem de illis feruntur, quae communiter contingere solent, h. nam ad ea. ff. de legibus. si tamen reperirentur laici litterati possent de fide disputare, quotiens is casus occurreret, unde non prohibemur a praelatis quin laici de fide disputent.

Albertinus vero tract. de agnos. assert. q. 13. nu. 5. & seq. audebat assertit laicis indistincte prohiberi disputare de fide, non quia illiterati sunt, sed quia laici sunt, cum proprie & uere loquendo laicus is in iure dicatur, qui clericus non est, siue sit litteratus, siue illiteratus; & quemadmodum iura prohibent etiam laicis litteratis predicare, ut dixi supra par. 2. super dicto c. cum ex inuictio, ita etiam prohibent eisdem de fide catholica disputare, atque hac quidem sententia de iure uerior mihi uidetur.

Quot modis
suscipiuntur
disputationes
de fide.

Verum ut hac apertius intelligantur, sciendum est, bifariam suscipi posse disputationem de fide. Primo serio, vel cum haereticis, vel inter catholicos, ad discernendum aliquid, quod ad fidem pertineat, & hoc modo omnibus laicis inhibendum est disputare de fide: visum est enim has disputationes, de rebus sacris suscipiendas, per ecclesiasticas & sacras quoque personas esse transigendas; hinc uidemus in concilijs in quibus cause fidei tractantur, & multa prius disputatione precedenti examinantur, laicorum partes, aut nullas unquam, aut raras fuisse. indignum enim uidetur, presentibus Dei sacerdotibus, laicos de fide tractare, si tamen aliquis laici insignis esset eruditio (ut plerumque contingit) non esset tunc absurdum eum serio audire de fide disputantem, praesertim casu necessitatis, ut in partibus propinquis haereticorum terris, tunc enim laicus posset disputare, neque hac perirent communem legem inhibentem laicis ne predicent, cum sint casus singulares, & necessitas legem excludat. Secundo potest suscipi disputatio de fide, non serio, sed ficta, nempe honoris & exercitationis causa, qua ratione non est prohibendum laicis disputare, ut optime admonet Caietanus apud Thomam 2. 2. quaest. 10. art. 7.

Omnis disputatio de fide, tribus de causis suscipitur.

Ex omnibus supradictis haec summa colligitur, omnem de fide disputationem tribus de causis suscipi posse, aut ut simpliciores in veritate instruantur & confirmantur, impij vero conuicti reducuntur, deceptique ab illis, ab erroribus liberentur. Secundo ut de uero scripturarum sensu disceptetur, non reuocando in dubium iam definita & sancita per Ecclesiam, sed dubia in eis reperia declarando. Tertio, ut controversia dogmatum inter catholicos & hereticos componantur. Ex quibus duo postrema per maiores Ecclesiae iudices sunt absoluenta: primum uero per inferiores catholicos ecclesiasticos potest transigi, ubi ea sunt obseruanda quae erudite tradit Conradus Brunus lib. 3. de haeretic. cap. 12.

De probatione mysteriorum fidei per rationes.

S Y M M A R I V M.

- 1 Ex creaturis in Dei notitiam natura nos ducit.
- 2 He uere unitatem essentiae, non personarum, distinctionem ostendunt.
- 3 Fidei bifariam derogat qui naturali ratione eius mysteria probare conatur.
- 4 Probanda sunt ergo auctoritatibus, & c.
- 5 Nec trinitatis, nec Dominice incarnationis mysteria possunt naturali ratione demonstrari.
- 6 Qua arte & modo sit cum hostibus fidei disputandum.
- 7 Quae contra fidem opponuntur, uera esse nequeunt.
- 8 Rationes, quae a Sanctis afferuntur quales sunt.
- 9 Quod ab uno scitur, contingit ab alio credi. supra etiam nu. 7.
- 10 Rationes pro fide quomodo illius meritum non imminuant.

V NDE DECIMA questio est, Vtrum derogat fidei, & consequenter liceat fidei asserere, quod ad probandum mysterium Trinitatis, & cetera quae sunt fidei, possent adduci rationes naturales demonstratiuae necessariae, & cogentes?

Ad hanc respondemus iuxta mentem S. Thome in diuersis eius dictis. Primo namque, in prima parte Summae, q. 32. ar. 1. dicit sic.

1 Respondeo, quod impossibile est per rationem naturalem ad cognitionem Trinitatis diuinarum personarum peruenire. Ostensum est enim supra, quod homo per rationem naturalem in cognitionem Dei peruenire non potest, nisi ex creaturis: creaturae autem ducunt in cognitionem Dei, sicut effectus in causam. Hoc igitur solum ratione naturali de Deo cognosci potest, quod competere ei necesse est secundum quod est omnium entium principium. Et hoc fundamento usi sumus supra in consideratione Dei virtus autem causatiua Dei, est communis toti Trinitati, unde pertinet ad unitatem essentiae, non ad distinctionem personarum.

2 Per rationem igitur naturalem cognosci possunt de Deo ea, quae pertinent ad essentiam unitatem, non autem ea quae pertinent ad distinctionem personarum.

3 Qui autem nititur probare Trinitatem personarum ratione naturali, fidei dupliciter derogat. Primo quidem, quantum ad dignitatem ipsius fidei quae est, ut sit de rebus inuisibilibus, quae ratione humanam excedunt, unde dicit Apostolus ad Heb. 11. quod fides est de non apparentibus. Secundo, quantum ad utilitatem trahendi alios ad fidem. Cum enim aliquis ad probandum fidem inducit rationes, quae non sunt cogentes, cadit in irrisionem infidelium. Credunt enim quod huiusmodi